

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра галузевого перекладу та іноземних мов

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

ТЕРМІНОЛОГІЯ ІНЖЕНЕРНОЇ МЕХАНІКИ ЯК ОБ'ЄКТ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Виконав здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи 6ФП
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»
Лобов О.О.
Керівник: ст. викладач, доктор філософії
Стеценко Д.В.

Хмельницький – 2024 р.

Зміст

Розділ/Підрозділ	Сторінка
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНЖЕНЕРНОЇ МЕХАНІКИ	10
1.1. Загальні особливості технічної термінології	10
1.1.1. Лексичні особливості технічної мови	10
1.1.2. Граматичні особливості технічних текстів	12
1.1.3. Семантичні аспекти технічної термінології	13
1.2. Методи перекладу технічних термінів	15
1.2.1. Прямий переклад	17
1.2.2. Перекладацькі трансформації	19
1.2.3. Локалізація термінів	21
1.3. Роль міжнародних стандартів у формуванні термінології	23
1.3.1. Використання стандартів ISO	25
1.3.2. Адаптація локальних стандартів	27
1.4. Технології перекладу	29
1.4.1. Використання CAT-tools	29
1.4.2. Термінологічні бази та глосарії	32
1.4.3. Інноваційні технології у перекладі	34
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ПЕРЕКЛАДУ ІНЖЕНЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	39
2.1. Історичне насліддя та його вплив	39

Розділ/Підрозділ	Сторінка
2.1.1. Термінологія радянського періоду: ідеологічні аспекти	39
2.1.2. Особливості термінотворення та принципи інженерної школи	41
2.1.3. Вплив історичного насліддя на сучасний переклад	42
2.1.4. Вплив історичного насліддя на термінологічну стандартизацію	44
2.1.5. Розвиток термінотворення у перехідний період	45
2.2. Міжнародні стандарти та їх вплив	46
2.2.1. Ключові стандарти ISO та їх роль у уніфікації	46
2.2.2. Приклади впровадження міжнародних стандартів у професійній сфері	48
2.2.3. Проблеми застосування локальних стандартів у міжнародному контексті	50
2.2.4. Розвиток стандартів у сучасних інженерних проєктах	52
2.3. Методи адаптації специфічних термінів	53
2.3.1. Калькування та транскрибування ключових понять	53
2.3.2. Негативні наслідки неуспішних перекладів	55
2.3.3. Позитивні приклади адаптації до сучасних стандартів	56
2.3.4. Проблеми калькування в технічних текстах	58
2.3.5. Використання міжмовних інтернаціоналізмів	59
2.4. Технології та стандартизація	60
2.4.1. Впровадження нових стандартів у термінології	61
2.4.2. Роль технологій у створенні нових термінів	62
Висновки до розділу 2	62

Розділ/Підрозділ	Сторінка
РОЗДІЛ 3. ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	64
3.1. Проблеми перекладу термінів	64
3.1.1. Труднощі у перекладі багатозначних термінів	65
3.1.2. Вплив галузевих стандартів на переклад	67
3.1.3. Проблеми контекстуального розуміння	68
3.2. Роль технологій у перекладі	70
3.2.1. Використання глосаріїв та баз даних	71
3.2.2. Роль технологій у гармонізації	73
3.2.3. Міжнародні проекти та стандартизація	74
3.3. Можливості та перспективи гармонізації термінології	76
3.3.1. Можливості інтеграції локальних підходів	77
3.3.2. Нові напрями досліджень та інновації	79
3.3.3. Роль наукових установ у розвитку термінології	81
3.4. Узагальнення викликів та перспектив перекладу технічної термінології	83
3.4.1. Ключові виклики у перекладі технічної термінології	83
3.4.2. Досягнення у гармонізації термінології	84
3.4.3. Рекомендації та перспективи подальших досліджень	85
Висновки до розділу 3	86
ВИСНОВКИ ДО РОБОТИ	87
Список використаної літератури	88

ВСТУП

Актуальність теми дослідження

Технічна термінологія є основою для точного обміну знаннями в сучасному світі, особливо у галузі інженерної механіки, яка охоплює широкий спектр процесів: від розробки складних механічних систем до їх експлуатації. Англійська мова, що є домінуючою у технічній комунікації, часто стикається із проблемами перекладу на українську через семантичні, культурні та структурні відмінності. Особливу складність становить адаптація таких термінів, як *displacement*, *strain* та *stress*, що мають різні контекстуальні значення в обох мовах.

Проблема стає ще більш актуальною в умовах інтеграції України до міжнародного науково-технічного простору, де точність перекладу є запорукою ефективного співробітництва. Водночас недосконалість стандартів перекладу та обмежене використання автоматизованих інструментів ускладнюють процес адаптації технічної термінології.

Мета та завдання дослідження

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей перекладу термінів інженерної механіки з англійської на українську мову та розробці практичних рекомендацій для стандартизації цього процесу. Для досягнення цієї мети поставлені такі завдання:

1. Окреслити основні підходи до перекладу технічних термінів.
2. Виявити проблеми калькування та їхній вплив на точність перекладу.
3. Дослідити вплив контексту та культурних особливостей на адаптацію термінології.

4. Проаналізувати ефективність використання автоматизованих перекладацьких систем.
5. Розробити глосарій ключових термінів інженерної механіки.

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт дослідження — англomовна термінологія інженерної механіки.

Предмет дослідження — лінгвістичні та методологічні особливості перекладу цієї термінології з урахуванням контекстуальних та семантичних аспектів.

Методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань використано такі методи:

1. **Лінгвістичний аналіз** — для вивчення термінологічної структури.
2. **Порівняльний аналіз** — для зіставлення англomовних термінів із їхніми українськими відповідниками.
3. **Контекстуальний аналіз** — для визначення впливу ситуації на вибір перекладацького рішення.
4. **Метод стандартизації** — для розробки рекомендацій щодо перекладу.
5. **Статистичний аналіз** — для оцінки частоти використання термінів у технічній літературі.

Теоретичне і практичне значення роботи

Теоретичне значення роботи полягає у формуванні нових підходів до перекладу термінів інженерної механіки, враховуючи специфіку їхньої адаптації.

Практичне значення дослідження полягає у створенні глосарія, який може бути використаний у перекладацькій діяльності, а також у розробці рекомендацій для фахівців.

АНОТАЦІЯ

Метою цієї магістерської роботи є аналіз викликів та особливостей перекладу термінології інженерної механіки з англійської мови українською та запропонування ефективних стратегій для досягнення термінологічної узгодженості та точності.

У межах магістерської роботи поставлено наступні завдання:

- виявити лексичні, граматичні та семантичні особливості термінології інженерної механіки, які впливають на процеси перекладу;
- дослідити методи перекладу технічних термінів, включаючи прямий переклад, трансформації та локалізацію;
- вивчити роль міжнародних стандартів, таких як ISO, у гармонізації інженерної термінології між мовами;
- проаналізувати вплив сучасних технологій, таких як CAT-tools та системи нейронного машинного перекладу, на переклад текстів інженерної механіки;
- розробити рекомендації для покращення якості та ефективності перекладу термінології інженерної механіки українською мовою.

Об'єктом дослідження є англійська термінологія інженерної механіки.

Предметом дослідження є методи, виклики та технології, пов'язані з перекладом англійських термінів інженерної механіки українською мовою.

Теоретичне значення роботи полягає у всебічному аналізі принципів і методів перекладу технічних термінів, що сприяє розвитку теорії перекладу та практик управління термінологією. Дослідження розглядає інтеграцію міжнародних стандартів і технологічних інструментів у професійній перекладацькій діяльності.

Щодо практичного значення, результати роботи можуть бути використані в професійній перекладацькій практиці для підвищення якості перекладу технічних текстів, а також у навчанні перекладачів і термінологів. Розроблені рекомендації та проаналізовані кейси можуть бути застосовані у подальших дослідженнях та практичних проєктах у сфері технічного перекладу.